

DZIEJE NAJNOWSZE

**KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU**

4-1974

W zeszycie 4/74 publikują swe prace m.in.:

Henryk Zieliński, prof. dr, Instytut Historii Uniwersytetu Wrocławskiego im. B. Bieruta, Wrocław

Maria Nowak-Kiełbikowa, dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

Genowefa Łukasiewicz, mgr, Wojewódzkie Archiwum Państwowe, Szczecin

Czesław Madajczyk, prof. dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

Anna Cienciala, prof. dr, Uniwersytet Kansas

Romuald Wojna, dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

Jan Zamojski, dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

Walentyna Najdus, prof. dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

Krzysztof Dunin-Wąsowicz, prof. dr, Instytut Historii PAN, Warszawa

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik VI

1974

4

Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk
1975

KOMITET REDAKCYJNY

Jan Borkowski, Marian Marek Drozdowski, Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Eugeniusz Duraczyński, Tadeusz Jędruszcak, Piotr Łossowski, Marian Malinowski, Jan Molenda, Zygmunt Mańkowski, Henryk Ślabek, Witold Stankiewicz, Jerzy Janusz Terej, Roman Wapiński, Wojciech Wrzesiński, Janusz Żarnowski

REDAKTOR

Czesław Madajczyk

SEKRETARZ

Stanisława Lewandowska

A d r e s   R e d a k c j i

Instytut Historii PAN

Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31 02 61

Zakład Narodowy imienia Ossolińskich — Wydawnictwo Wrocław, Oddział w Warszawie, 1975. Nakład 1100 egz. Objętość 15,7 ark. wyd.; 10,625 ark. druk.; 14,3 ark. druk. A-1. Papier druk. sat. III kl., 80 g, 70×100. Oddano do składania 24.IX.1974 r. Podpisano do druku 30.IV.1975 r. Wydrukowano w maju 1975 r. w Warszawskiej Drukarni Naukowej, w Warszawie przy ul. Śniadeckich 8; nr zam. 639/74. B-56.

Cena zł 30,—

SPIS TREŚCI

Henryk Zieliński — Mniejszości narodowe w Europie środkowej a problem bezpieczeństwa europejskiego 1918—1939	3
Maria Nowak-Kiełbikowa — Wizyta Augusta Zaleskiego w Londynie w grudniu 1931 r.	19
Genowefa Łukasiewicz — Wokół genezy i przebiegu akcji „Wisła” w 1947 r.	35
Czesław Madajczyk — Badania porównawcze nad okupacjami hitlerowskimi	53

DYSKUSJE I POLEMIKI

Anna Żarnowska, Andrzej Heliasz, Maria Nowak-Kiełbikowa, Andrzej Ajnenkiel — Świadomość historyczna współczesnej młodzieży w Polsce	71
Anna Cienciala — Misja pokoju Carla J. Burckhardta	83

PRZEGLĄDY BADAŃ

Pięćdziesięciolecie utworzenia Związku Radzieckiego — Romuald Wojna	107
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Jan Zamojski — Obrachunek historyczny czy rachunek sumienia?	119
F. Tych, Związek Robotników Polskich. 1889—1892, Anatomia wczesnej organizacji robotniczej — Walentyna Najdus	135
T. Szarota, Okupowanej Warszawy dzień powszedni — Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Marek Getter	139
K. O. Morgan, The Age of Lloyd George — Henryk Korczyk	147

ZYCIE NAUKOWE

Historiografia II wojny światowej w Europie środkowo-wschodniej — Maciej Koźmiński	153
Trzecia Rzesza i Jugosławia w latach 1933—1945 — Witold Szulc, Nikola Živković	157
Z prac Polskiej Komisji Historii II wojny światowej — Janina Kaźmierska	162

СОДЕРЖАНИЕ

Генрик Зелински — Национальные меньшинства в Центральной Европе и проблема европейской безопасности в 1918—1939 гг.	3
Мария Новак-Келбикова — Визит Августа Залеского в Лондон в декабре 1931 г.	19
Геновефа Лукасевич — К вопросу генезиса и хода акции ОГ „Висла” в 1947 г.	35
Чеслав Мадайчик — Сравнительное исследование типов гитлеровской оккупации	53

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Анна Жарновска, Анджей Хелиаш, Мария Новак-Келбикова, Анджей Айненкель — Понимание истории молодежью современной Польши	71
Анна М. Ценцяля — Мирная миссия Карла Я. Буркгардта	83

ОБЗОРЫ

Пятидесятилетие образования Советского Союза — Ромуальд Война	107
---	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Ян Замойски — Подведение исторических итогов или счеты с совестью	119
---	-----

*

Ф. Тых, Союз польских рабочих в 1889—1892 гг., анатомия одной из первых рабочих организаций — Валентина Найдус	135
Т. Шарота, Обыкновенный день оккупированной Варшавы — Кшиштоф Дунин-Вонсович, Марек Геттер	139
К. О. Morgan, The Age of Lloyd George — Генрик Корчик	147

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Историография второй мировой войны в Центральной и Восточной Европе — Мацей Козьмински	153
Третий рейх и Югославия в 1933—1945 годах — Витольд Шульц, Никола Живкович	157
Из работ Польской исторической комиссии по второй мировой войне — Янина Казьмерска	162

CONTENTS

Henryk Zieliński — National Minorities in Central Europe and the Problem of European Security, 1918—1939	3
Maria Nowak-Kiełbikowa — August Zaleski's Visit to London in December 1931	19
Genowefa Łukasiewicz — On the Origin and Work of the Operational Group "Vistula" in 1947	35
Czesław Madajczyk — Comparative Studies on Nazi Occupations	53

DISCUSSIONS AND POLEMICS

Anna Żarnowska, Andrzej Heliasz, Maria Nowak-Kiełbikowa, Andrzej Ajnenkiel — The Historical Consciousness of Present-Day Youth in Poland	71
Anna M. Cienciala — Carl J. Burckhardt's Peace Mission	83

REVIEWS

The Fiftieth Anniversary of the Creation of the Soviet Union — Ronald Wojna	107
---	-----

ARTICLES ON BOOKS AND REVIEW

Jan Zamojski — Historical Accounts of Self-Examination?	119
---	-----

*

F. Tych, Związek Robotników Polskich 1889—1892, anatomia wczesnej organizacji robotniczej [The Polish Workers' Union 1889—1892, the Anatomy of an Early Working-Class Organization] — Walentyna Najdus	135
T. Szarota, Okupowanej Warszawy dzień powszedni (The Common Day in Occupied Warsaw) — Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Marek Getter	139
K. O. Morgan, The Age of Lloyd George — Henryk Korczyk	147

SCIENTIFIC LIFE

The Historiography of the Second World War in Central-Eastern Europe — Maciej Koźmiński	153
The Third Reich and Yugoslavia in the Years 1933—1945 — Witold Szulc, Nikola Živković	157
From the Work of the Polish Commission for the History of the Second World War — Janina Kaźmierska	162

TABLE DES MATIÈRES

Henryk Zieliński — Les minorités nationales en Europe centrale et le problème de la sécurité européenne 1918—1939	3
Maria Nowak-Kiełbikowa — La visite du ministre August Zaleski à Londres en décembre 1931	19
Genowefa Łukasiewicz — A propos de la genèse et du développement de l'action „Wisła” en 1947	35
Czesław Madajczyk — Les recherches comparatives sur les occupations hitlériennes	53

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Anna Żarnowska, Andrzej Heliasz, Maria Nowak-Kiełbikowa, Andrzej Ajnenkiel — La conscience historique de la jeunesse contemporaine en Pologne	71
Anna Cienciala — La mission de paix de Carl J. Burckhardt	83

REVUES

Le cinquantenaire de la création de l'Union Soviétique — Romuald Wojna	107
--	-----

LIVRES

Jan Zamojski — Règlement de compte historique ou examen de conscience?	119
--	-----

★

F. Tych — Związek Robotników Polskich 1889—1892, anatomia wczesnej organizacji robotniczej — Walentyna Najdus	135
T. Szarota, Okupowanej Warszawy dzień powszedni — Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Marek Getter	139
K. O. Morgan, The Age of Lloyd George — Henryk Korczyk	147

VIE SCIENTIFIQUE

L'historiographie de la II ^e Guerre mondiale en Europe centrale et orientale — Maciej Kamiński	153
Le Troisième Reich et la Yougoslavie dans les années 1933—1945 — Witold Szulc, Nikola Živković	157
Les travaux de la Commission polonaise d'histoire de la Seconde Guerre mondiale — Janina Kaźmierska	162

INHALTSVERZEICHNIS

Henryk Zieliński — Die nationalen Minderheiten in Mitteleuropa und das Problem der europäischen Sicherheit 1918—1939	3
Maria Nowak-Kiełbikowa — Der Besuch August Zaleskis in London im Dezember 1931	19
Genowefa Łukasiewicz — Rund um die Genese und den Verlauf der Aktion „Wisła“ im Jahre 1947	35
Czesław Madajczyk — Vergleichende Forschungen über die Nazi-okkupationen	53

DISKUSSIONEN UND POLEMIKEN

Anna Żarnowska, Andrzej Heliasz, Maria Nowak-Kiełbikowa, Andrzej Ajnenkiel — Das historische Bewusstsein der zeitgenössischen Jugend in Polen	71
Anna Cienciala — Die Friedensmission von Carl J. Burckhardt	83

ÜBERSICHTEN

Das fünfzigjährige Bestehen der Sowjetunion — Romuald Wojna	107
---	-----

REZENSIONSARTIKEL UND REZENSIONEN

Jan Zamojski — Historische Abrechnung oder Gewissenserforschung	119
---	-----

*

F. Tych — Vereinigung Polnischer Arbeiter 1889—1892, eine Anatomie der frühen Arbeiterorganisation — Walentyna Najdus	135
T. Szarota — Der Alltag des okkupierten Warschaus — Krzysztof Dunin-Źasowicz, Marek Getter	139
K. O. Morgan — The Age of Lloyd George — Henryk Korczyk	147

DAS WISSENSCHAFTLICHE LEBEN

Historiographie des Zweiten Weltkrieges in Mitteleuropa — Maciej Koźmiński	153
Das Dritte Reich und Jugoslawien in der Jahren 1933—1945 — Witold Szulc, Nikola Živković	157
Aus den Arbeiten der Kommission für die Geschichte des Zweiten Weltkrieges — Janina Kaźmierska	162

WARUNKI PRENUMERATY

Cena prenumeraty rocznej — 120 zł, półrocznej — 60 zł

Instytucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miastach wojewódzkich i powiatowych, mogą zamawiać prenumeratę za pośrednictwem miejscowych Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa — Książka — Ruch” lub bezpośrednio w Centrali Kolportażu RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 25 listopada na rok następny.

Instytucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW „Prasa — Książka — Ruch”, powinny opłacać prenumeratę w terenowo właściwych urzędach pocztowych.

Prenumeratę krajową dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze i bezpośrednio Centrala Kolportażu RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 10 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-840 Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100024.

Sprzedaż numerów bieżących i uprzednich

Instytucje państwowe i społeczne, szkoły, zakłady pracy oraz czytelnicy indywidualni mogą nabywać tę publikację

● w księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN; sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa pojedynczych numerów i w kontynuacji; płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym; adres: ORPAN, 00-901, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, konto PKO nr 1-6-100312;

● w Księgarni „Ossolineum”, 50-106, Wrocław, Rynek 8;

● w Głównej Księgarni Naukowej, 00-068 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7;

● w Księgarni Naukowej, 31-118, Kraków, ul. Podwałe 6.

Prenumeratory mieszkający za granicą mogą zamawiać za pośrednictwem Centrali Handlu Zagranicznego „Ars Polona — Ruch”, 00-068, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7, Bank Handlowy S.A. Warszawa, konto nr 1595-006-000-00710.